

طب سنتی، گیاه درمانی

طب ایرانی، طب اسلامی، طب سنتی، گیاه درمانی

تحقیق و تألیف:

هوشنگ اسدزاده

ابراهیم اسدزاده

مؤسسه فرهنگی انتشاراتی خاتم

۱۳۹۴

سرشناسنامه: اسدزاده، هوشنگ، اسدزاده، ابراهیم.
عنوان و پدیدآوران: آشنایی با طب سنتی / تحقیق و تألیف: هوشنگ اسدزاده، ابراهیم اسدزاده
مشخصات نشر: مشهد: مؤسسه انتشاراتی خاتم - ۱۳۹۴.

مشخصات ظاهری: ۸۸ ص. مصور ندارد.

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۷۸۰۷-۲۱-۷

یادداشت: فهرست نویسی براساس اطلاعات فیبا.

موضوع: طب ایرانی

موضوع: طب اسلامی

موضوع: طب سنتی، گیاه درمانی

رده بندی کنگره: ۱۴۹۴ ۵/۵۶/۲ ن RA776

رده دیویی: ۲۱۴/۱

مؤسسه فرهنگی انتشاراتی خاتم

نشر و بخش همراه: ۷-۸۶ ۸۳ ۹۰۶ ۹۱۵

شناسنامه کتاب

عنوان: طب سنتی، گیاه درمانی
تحقیق و تألیف: هوشنگ اسدزاده، ابراهیم اسدزاده
ویرایش: شورای بررسی مؤسسه انتشاراتی خاتم
صفحه آرای و تنظیم: سید علی ریحانی شرق
ناشر: مؤسسه انتشاراتی خاتم

نوبت چاپ: اول، ۱۳۹۴

شماره گان: ۱۰۰۰ نسخه

چاپ: معین

طراح جلد: مهدیه ایمانی

قیمت دوره: ۱۳۷۰۰ تومان

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۷۸۰۷-۲۱-۷

کلیه حقوق برای ناشر محفوظ است.

فهرست

۹	..... مقدمه
۱۲	..... درمان اعصاب و تقویت آن
۱۲	..... درمان افسردگی
۱۳	..... درمان معده و تقویت آن
۱۴	..... تقویت کبد و درمان آن
۱۵	..... درمان یرقان
۱۵	..... هیپاتیت
۱۶	..... تقویت و درمان کلیه
۱۶	..... درمان درد کلیه
۱۶	..... درمان سنگ کلیه
۱۷	..... ستون مهره ها
۱۷	..... درد کمر
۱۷	..... درمان سنگ مثانه
۱۸	..... درمان مغز و تقویت قوای آن
۱۸	..... درمان عصبانیت
۱۹	..... درمان ترس و وحشت، غم و غصه
۱۹	..... نشاط آوری - آرام بخش
۱۹	..... درمان سردرد
۲۱	..... پیشگیری از دیابت و درمان آن
۲۱	..... درمان طحال
۲۲	..... تقویت و درمان کیسه ی صفرا
۲۲	..... درمان دهان و دندان
۲۳	..... خواص درمانی و دارویی میوه ها
۲۳	..... خواص درمانی آلو
۲۵	..... خواص درمانی ازگیل
۲۶	..... خواص درمانی انار
۲۷	..... خواص درمانی انگور
۲۷	..... خواص درمانی آناناس
۲۸	..... خواص درمانی انبه
۲۹	..... خواص درمانی انجیر
۳۰	..... آووکادو خواص درمانی
۳۰	..... خواص دارویی (به)
۳۲	..... خواص درمانی پرتقال
۳۳	..... خواص درمانی تمشک
۳۳	..... خواص درمانی توت

۳۴	خواص درمان توت فرنگی
۳۵	خواص درمانی خرمالو
۳۵	خواص درمانی خیار
۳۶	خواص دارویی و درمانی زردآلو
۳۶	خواص دارویی و درمانی زغال اخته
۳۷	خواص دارویی و درمانی سیب
۳۸	خواص سیب ترش
۳۸	خواص دارویی و درمانی شاه توت
۳۹	خواص دارویی و درمانی شلیل
۳۹	خواص دارویی و درمانی عناب
۳۹	خواص دارویی و درمانی کیوی
۴۰	خواص دارویی و درمانی کام کوت (کین کان)
۴۰	خواص دارویی و درمانی گریپ فروت
۴۱	خواص دارویی و درمانی گلابی
۴۱	خواص دارویی و درمانی گیلاس
۴۲	خواص دارویی و درمانی لیمو ترش
۴۳	خواص دارویی و درمانی مور
۴۳	خواص درمانی نارگیل
۴۴	خواص دارویی و درمانی نارنج
۴۴	خواص درمانی هلو
۴۵	خواص دارویی و درمانی آویشن
۴۵	خواص درمانی و دارویی آفتابگردان
۴۶	خواص درمانی و دارویی اسفناج
۴۶	خواص درمانی و دارویی الکیل الملک
۴۷	خواص دارویی و درمانی اوکالیمتوس
۴۷	خواص دارویی و درمانی اسپند
۴۸	خواص دارویی و درمانی بابونه
۴۸	خواص دارویی و درمانی باقلا
۴۹	خواص دارویی و درمانی پیاز
۵۰	خواص دارویی و درمانی ترب
۵۰	خواص دارویی و درمانی جعفری
۵۱	خواص دارویی و درمانی جوش شیرین
۵۲	خواص دارویی و درمانی جو
۵۳	خواص دارویی و درمانی چغندر
۵۳	خواص دارویی و درمانی چای
۵۴	خواص دارویی و درمانی خاکشیر

۵۴	خواص دارویی و درمانی خرما
۵۵	خواص دارویی و درمانی ختمی
۵۶	خواص دارویی و درمانی دارچین
۵۶	خواص دارویی و درمانی ذرت
۵۷	خواص دارویی و درمانی ریحان
۵۷	خواص دارویی و درمانی رازیانه
۵۸	خواص دارویی و درمانی زیتون
۵۸	خواص دارویی و درمانی زیتون
۵۹	خواص دارویی و درمانی زیره
۵۹	خواص دارویی و درمانی زرشک
۶۰	عسل معجزات درمان و دارویی
۶۲	نکات مهم و طلایی در مصرف میوه ها
۴۶	میوه درمانی (تهیه ماسک زیبایی از میوه ها)
۶۷	ادویه درمانی
۷۴	درمان با آب
۷۴	خواص حجامت و رگ زنی
۷۷	ماساژ درمانی
۷۹	خواص درمانی عرقیات گیاهی
۸۴	سفارش های بهداشتی
۸۴	ریشه غم و شادی
۸۶	کاهش وزن
۸۷	فهرست منابع

مقدمه:

تعریف سنت

لغتی است که از زبان تازی گرفته شده و معانی زیر را دربر دارد: راه و روش، عادت و خوی، طریقه و قانون و ... مترادف آن در زبان‌های لاتین ترادیسون (tradition) است که به معنی انتقال شفاهی، آموزش شفاهی، عادات و رسوم و فرهنگ، از سلف به خلف، از پدر به پسر، و به صورت غیر نوشته و یا عادات ارثی از دهان به دهان است

تعریف طب (پزشکی)

طب و یا پزشکی طبق تعریف ابوبکر ربیع، پیشه‌ای بود که تندرستی آدمیان نگاهدارد و چون رفته بود، باز آرد از روی علم و عمل به طور خلاصه غرض از طب سنتی، طب عادی مردم کوچه و بازار یا طب توده‌ای است که به نام طب رکاء، طب العجائز و یا فولک مدیسین (folkmedicine) خوانده می‌شود

طب سنتی ایرانی

طب سنتی ایرانی، طبی است که از میراث گذشتگان به ما رسیده و مبتنی بر طبیعت است که شامل گیاهان، سپس مواد معدنی و حیوانی می‌باشد که به عنوان دارو مورد استفاده قرار می‌دهد و همین طور شامل طب اسلامی (طب الاثمه و طب نبی) می‌باشد

طبییب در طب سنتی

مقصود از طبییب در طب سنتی فردی است که دارای شرایطی باشد یعنی علاوه بر شرافت خانوادگی و اصالت، علومی را به عنوان علوم پایه ضروری فرا بگیرد و آن دانستن ده علم می‌باشد

۱- علم فقه و حدیث

۲- علم اخلاق

- ۳- علم حکمت
- ۴- علم منطق
- ۵- علم طبیعی
- ۶- علم هندسه
- ۷- علم حیات
- ۸- علم احکام نجوم
- ۹- علم حساب
- ۱۰- علم کائنات

طب سنتی ایرانی - عربی

اهمیت راه‌هند به ایران و دریای خزر یعنی جاده ابریشم را که چینی‌ها و مسلمانان قرن هشتم در امتداد آن با یکدیگر ملاقات کردند، راه‌گشای پیشرفت طب در ایران و اعراب شد.

پزشکی عربی در واقع نه اسلامی است و نه کار انحصاری عرب‌ها، بلکه صرفاً دانشی است به زبان عربی که از قرن نهم تا قرن چهاردهم عملاً به صورت زبان علمی بین‌المللی حوزه اوراسیا درآمده بود.

کشور ایران در گذشته به عنوان یکی از مهم‌ترین مراکز پزشکی جهان به شمار آمده است و یکی از بزرگترین مکتب‌های طبی را که طب اسلامی می‌باشد در دامان خود پرورانده و یکی از غنی‌ترین میراث علمی و تجربی پزشکی را به شرق و غرب ارزانی داشته است.

از دوران هخامنشیان، دانش ایرانیان نسبت به گیاهان دارویی، زبازد ملل دیگر بوده و در عصر ساسانیان، حتی نام برخی از داروها از زبان پهلوی وارد زبان یونانی شده است.

بدون شک بزرگترین مرکز طبی جهان، جندی شاپور بود که در آن سنت‌های طبی ایران و هند با مکتب بزرگ اسکندریه و میراث بقراط و جالینوس آمیخته شد و در همان هنگام زمینه وسیع طب اسلامی که جنبه‌های جهانی داشته فراهم آمده، مرکز جندی شاپور در قرن اول هجری

هم چنان کوشش سازنده خود را در رشته طب دنبال کرده و در قرن دوم با استقرار خلافت عباسی در بغداد به آن شهر انتقال یافته و بزرگان و دانشوران پرورش یافته در جندی شاپور همچون خاندان بختیشوع و ماسویه طب اسلامی را بنیاد نهادند.

نخستین نام‌آوران طب اسلامی، که در بین آنان می‌توان از بلند آوازه‌ترین پزشکان تاریخ بشر یعنی رازی و ابن سینا نام برد، ایرانیانی بودند که در دو قرن سوم و چهارم دانش گسترده چند قرن را درهم آمیختند و از شناخت گیاهان اسپانیا و غرب گفته تا خواص مفردات و ادویه‌های گیاهی کوه‌های هیمالیا را در مکتبی نوین با هم تلفیق کردند و در بسیاری از زمینه‌ها، مباحثی تازه به آن افزودند.

این بزرگان ایرانی همچون علی بن طبری، محمد بن زکریای رازی، علی بن عباس مجوس اهوازی و ابن سینا، طب اسلامی را بر اصولی استوار ساختند که پس از هزار سال در بسیاری از کشورهای آسیایی، و مخصوصاً شبه قاره هند هنوز زنده و رایج است.

بزرگترین عواملی که در بنیان‌گذاری هسته مرکزی طب سنتی ایران دخالت داشته‌اند، علاوه بر عامل مربوط به مجاورت و همسایگی و داد و ستد طبیعی، دستورات صریح قرآن و اولیاء دین در امر تفکر و تدبیر در محیط زیست و درون وجود انسان، تشویق مسلمانان در فراگیری علم و هنر ملل مغلوب یا تازه مسلمان شده و در نتیجه دریافت و تحلیل و گسترش کلیه علوم پیشین و تازه سازی آنها بوده است. ایرانیان در این قسمت و مخصوصاً در طب، سهمی بس بزرگ داشته‌اند، چنانکه می‌دانید بزرگترین پزشکان عالم اسلام ایرانی‌ها بوده‌اند.

به عبارت دیگر می‌توان طب سنتی ایران را نوعی آلیاژ دانست که گرچه از فلزات دیگری همچون هندی، چینی، بین‌النهرین، مصری، یونانی و آریایی تشکیل شده، چون در کوره اسلام گداخته شده و به صورت فلزی جدید درآمده که صفات آن درعین ریشه‌گیری از تمدن دیگران، با آنها اختلافی داشته و مشخصاتی مخصوص به خود دارد.